

Dietrich Scholze

Kultury słowiańskie w historii kultur europejskich (XVIII-XX w.)

Biuletyn Polonistyczny 20/4 (66), 101-104

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRONIKA ZAGRANICZNA

KULTURY SŁOWIAŃSKIE W HISTORII KULTUR EUROPEJSKICH (XVIII-XX w.)

Międzynarodowa Konferencja UNESCO w Berlinie

Zgodnie z programem badań nad kulturami słowiańskimi, zatwierdzonym w r. 1970 na XVI Konferencji Generalnej UNESCO, w Paryżu, Centralny Instytut Historii Literatury Akademii Nauk NRD zorganizował w dniach od 26 do 30 października 1976 r. konferencję na temat "Kultury słowiańskie w historii kultur europejskich (XVIII-XX w.)", stanowiącą kontynuację długofalowego programu, w ramach którego odbyły się już konferencje w Warszawie (1972), Moskwie (1974) i Warnie (1975).

Te interdyscyplinarne spotkania okazały się efektywną formą wielostronnej międzynarodowej współpracy kulturalno-naukowej, wywołującą żywe zainteresowanie w środowiskach naukowych. Również konferencja berlińska wywołała taki rezonans.

Na inauguracyjnym posiedzeniu w dniu 26 października, obok pełnomocnego zastępcy Generalnego Dyrektora UNESCO prof. W. A. Tjurina, przemówienia powitalne wygłosili: prof. R. Auty (Wielka Brytania), przedstawiciel Międzynarodowego Komitetu Sławistów, zastępca ministra kultury NRD K. Höpcke, sekretarz stanu K. Löffler oraz wiceprezydent Akademii Nauk NRD prof. W. Kalweit.

Celem konferencji, w której udział wzięło ponad 100 gości z 23 europejskich państw członkowskich UNESCO oraz z USA i Kanady, było bardziej wyraziste niż dotychczas określenie funkcji, charakteru i oddziaływania słowiańskich kultur narodowych w kontekście rozwoju kultury ogólnoeuropejskiej. Chodziło tu przede wszystkim o dokładniejsze naukowe zbadanie osiągnięć, znaczenia i wpływów kultur słowiańskich, o przesłedzenie ich twórczego udziału w postępie kulturowym Europy i świata. Prawie 150 referatów - wygłoszonych w trzech, równocześnie obradujących sekcjach - koncentrowało się na przełomowych okresach w historii

i kulturze, które – jak się wydaje – nadają się szczególnie do prześledzenia wzajemnych powiązań między kulturami słowiańskimi a innymi, poczynwszy od XVIII w. aż po współczesność. Przedmiot prac trzech sekcji roboczych, których zakresy tematyczne ustalono na podstawie założeń Międzynarodowej Grupy Ekspertów do Spraw Programu UNESCO (narada konsultatywna w tej sprawie odbyła się w dniach od 9 do 11 września 1975 r. w Berlinie), stanowiły następujące zagadnienia:

- sekcja pierwsza: okres od europejskiego oświecenia aż do Wiosny Ludów 1848/1849 r.; historyczne przyczyny i rewolucyjne drogi, w związku z którymi kultury słowiańskie stały się integralną i konstytutywną częścią składową ogólnoeuropejskiej świadomości kulturowej;

- sekcja druga: wejście kultur słowiańskich na orbitę ogólnoeuropejską w XIX w.; artystyczne osiągnięcia realizmu i ciągłe znaczenie tego dziedzictwa dla procesów przeobrażeń i odnowy zachodzących w XX w. w kulturach europejskich;

- sekcja trzecia: jakościowo nowe przekształcenia w kulturach słowiańskich narodów ZSRR, a także wschodnich oraz południowo-wschodnich krajów europejskich, po Rewolucji Październikowej; dziejowa rola narodów słowiańskich i ich kultur w walce przeciwko faszyzmowi.

Po raz pierwszy na tego rodzaju konferencji przeprowadzono dodatkowo pięć międzynarodowych rozmów "przy okrągłym stole" na temat głównych problemów rozwoju literatur europejskich, w których to rozmowach uczestniczyli ze strony polskiej: prof. prof. M. Janion, M. Klimowicz i H. Markiewicz. Przedmiotem ożywionych dyskusji, którym przewodniczyli wybitni naukowcy, były m.in.: oświecenie, romantyzm, rozwój powieści poczynwszy od ubiegłego wieku i "estetyka oporu" przeciwko faszyzmowi.

Delegacja polska, w której skład wchodziłi przedstawiciele Instytutu Badań Literackich PAN, Instytutu Sztuki PAN oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego, zaprezentowała 11 referatów z zakresu historii literatury i historii sztuki. Przewodniczącym delegacji był prof. dr Mieczysław Klimowicz.

Historycy literatury wygłosili następujące referaty:

prof. dr Mieczysław Klimowicz - Teatr polskiego oświecenia w kontekście europejskim

- | | |
|----------------------------|---|
| prof. dr Maria Janion | - Miejsce romantyzmu polskiego w literaturze europejskiej |
| prof. dr Henryk Markiewicz | - Międzynarodowe znaczenie literatury polskiej jako problem krytyczny i teoretyczny |
| prof. dr Marian Stępień | - Awangarda artystyczna a lewica społeczna (na przykładzie polskiego życia literackiego w latach 1918-1939) |
| dr Krystyna Sierocka | - Polska literatura lewicowa w latach 1918-1939. Koncepcje i realizacje |
| dr Zbigniew Jarosiński | - Doświadczenia wojny i okupacji w literaturze polskiej. |

Równie interesująco przedstawiał się zestaw referatów przygotowanych przez polskich historyków sztuki:

- | | |
|---|--|
| prof. dr Władysława Jaworska | - Udział artystów polskich w powstaniu i rozwoju École de Paris |
| doc. dr hab. Ludwik Bielawski | - Polski folklor muzyczny w muzyce XVIII i XIX wieku |
| dr Zofia Chechlińska | - Rola Chopina w romantyzmie europejskim |
| dr Stanisław Marczak-Oborski
(w zastępstwie nieobecnego autora referat wygłosiła dr Lidia Kuchtówna) | - Teoria i praktyka teatru polskiego i ich znaczenie dla odnowy teatru europejskiego |
| dr Rafał Marszałek
(w zastępstwie nieobecnego autora referat wygłosił mgr J. Michałowski) | - Rola szkoły polskiej we współczesnej sztuce filmowej. |

W ostatnim dniu konferencji przedstawiciele poszczególnych sekcji przedstawili na plenum sumaryczną ocenę swych obrad, referując ich przebieg i wyniki.

Prof. E. Niederhauser (WRL), zabierając głos w imieniu sekcji pierwszej, stwierdził, że w czasie obrad ujawniły się nowe impulsy pobudzające do komparatystycznych badań, szczególnie nad epoką oświece-

nia i romantyzmu. Prof. H. Markiewicz (PRL), który reprezentował sekcję drugą, podkreślił interdyscyplinarny charakter jej obrad, do najważniejszych dyskutowanych zagadnień zaliczając problem odmiennego rozwoju realizmu w Rosji i innych krajach słowiańskich, a także sprawy związane z funkcją i recepcją dzieł sztuki realistycznej. Prof. J. W. Bogdanow (ZSRR) - reprezentujący sekcję trzecią, o najszerszym chyba wachlarzu tematów do przedyskutowania - podkreślił, że w centralnym punkcie rozwoju kultury socjalistycznej znajduje się walka z faszyzmem; stwierdził ponadto, że dialektyka między tym, co ogólne, a tym, co szczegółowe, jak również między tym, co narodowe, a tym, co międzynarodowe, stanowi w literaturach różnych krajów interesujący temat do dalszych badań. Wszyscy trzej referenci zwrócili uwagę na dużą efektywność rozmów "przy okrągłym stole", potwierdzających słuszność podjętego eksperymentu.

Referaty wygłoszone w czasie obrad zostaną prawdopodobnie wydane w osobnej publikacji.

Ponieważ zatwierdzony przez UNESCO program badań nad kulturami słowiańskimi może być przedłużony - jak się przewiduje - tylko do r. 1980, z inicjatywy krajów wschodnioeuropejskich powołano do życia w dniu 28 października 1976 r. - pod patronatem UNESCO - Międzynarodową Asocjację do Spraw Badania i Upowszechniania Kultur Słowiańskich, z siedzibą w Paryżu. Jej prezydentem wybrany został prof. D. F. Markow (ZSRR).

Dietrich Scholze

(tłum. A. Sądoliński)

ZSRR

POLSKO-RADZIECKIE SYMPOZJUM W MOSKWIE O WSPÓŁCZESNEJ LITERATURZE POLSKIEJ

W dniach 23-24 listopada 1976 r. odbyło się w Moskwie sympozjum nt. "Literatura polska na etapie kształtowania się wspólnoty literatur